

Ex-gedetineerde Fahd vertelt over zijn verkeerde keuzes.

HOE HOUD JE ACHTSTEGROEPERS OP HET RECHTE PAD?

Kinderen bereiken op een leeftijd waarop je nog invloed op ze hebt. Met verhalen van echte agenten, een echte ex-crimineel, een echte rapper en een echte acteur. Om ze zo te behoeden voor criminaliteit en radicalisering. Dat is het Educatief Programma Jongeren (EPJO).

Willen jullie allemaal even normaal op je stoel gaan zitten?' Met een indringende blik kijkt Hemmo Keijzer (50, Operationeel Expert basisteam Diemen-Ouder Amstel) de klas met ruim dertig kinderen aan. Binnen drie seconden zit de jeugd strak recht op achter hun tafeltjes. In de glimlach van de juf schuilt lichte bewondering. De toon is gezet. Hemmo staat vanmorgen samen met collega Kim van der Weij (27, hoofdagent in Aalsmeer-Uithoorn) voor groep acht op basisschool De Nieuwe Kring in Diemen. Samen met de Peter Faber Stichting verzorgen zij hier het EPJO-programma.

Terug in de klas

EPJO is een samenwerkingsverband tussen de Peter Faber Stichting, het Openbaar Ministerie, het ministerie van OCW en de politie. Gerard Zwarts (55), wijkagent in Diemen/Amsterdam en Hemmo zijn de geestelijk vaders van dit programma. Zij kwamen samen met acteur Peter Faber in 2012 op het idee om in hun werkgebied Diemen en Ouder-Amstel de politie na twintig jaar afwezigheid weer een gezicht

in de klas te geven. Vastbesloten iets te doen aan het grote aantal jonge delinquenten ontwikkelden zij vanuit de alledaagse realiteit EPJO. 'Het is goed dat we veelplegers aanpakken, zoals met de Top 600 in Amsterdam. Maar veel van die jongens zijn eigenlijk al verloren. Deze kinderen staan nog voor de keuze. Met EPJO hopen we die keuze positief te beïnvloeden', zegt Gerard.

'Bij EPJO draait alles om normen, waarden, keuzes en fatsoen', vervolgt Gerard. Hemmo en Kim laten dat in de klas zien met rollenspelen en vertellen intussen over hun werk. Ook stellen ze de kinderen regelmatig vragen, waardoor de les interactief blijft en de groep de aandacht erbij houdt. 'We willen duidelijk maken dat alle vormen van norm-overschrijdend, crimineel of radicaal gedrag onacceptabel zijn. Daarnaast besteden we aandacht aan pesten, misbruik van sociale media en het negatieve effect dat dit heeft op anderen.'

Collega's die EPJO ervaren, zijn volgens de bedenkers meteen enthousiast. 'Het mooie is dat je niet alleen verbinding maakt met het kind of de school, maar indirect ook ouders en de wijkbewoners bereikt', zegt

Het motto van Peter Faber: 'Ik kan het, ik wil het, ik doe het nu!'

Groep 8 van basisschool De Nieuwe Kring in Diemen luistert geboeid naar rapper Rocks.

VOOR WIE?

EPJO richt zich op kinderen van elf en twaalf jaar oud. Maar naast het tegengaan van criminaliteit bij jongeren, ziet de Peter Faber Stichting nog een ander winstpunt: je geeft gedetineerden weer zicht op een normale toekomst. 'Ex-gedetineerden doen vrijwillig mee. Ze ontvangen een geringe vergoeding, maar wat ze vooral krijgen is zelfvertrouwen, nieuwe kansen en een gevoel van eigenwaarde. Ook voor hen werkt het preventief; ze gaan van nemen naar geven en dat verkleint de kans op recidive.'

Hemmo. Kim vult aan dat er ook een sterk preventieve werking vanuit gaat. 'De kinderen die je nu ziet, zou je anders over een paar jaar misschien bij de voorgeleiding tegenkomen. Dan ben je te laat. Nu rij ik door de wijk en spreken ze me aan: "Mevrouw Van der Weij, kent u me nog? Hoe gaat het?" Prachtig!'

Ex-crimineel

In de klas maken de agenten intussen plaats voor twee andere sprekers. Een van hen is ex-gedetineerde Fahd, die hier staat dankzij de Peter Faber Stichting. Deze stichting draait verschillende projecten met jongeren, ook in penitentiaire inrichtingen. Met als doel deze jongeren ongeacht achterstand of beperking de switch te laten maken van een passief naar een actief leven. Fahd greep die kans en geeft nu deze voorlichting op scholen. Hij legt de kinderen uit dat het lastig is om een baan te vinden met een strafblad. Of een huurhuis. 'Eén verkeerde keuze en je zit dertig jaar met de ellende.'

Fahd vertelt waar het bij hem mis ging. 'Het begon met diefstal van een fiets en eindigde met een geplande overval op een geldtransport.' De politie ontdekte de plannen, Fahd werd opgepakt en belandde in de gevangenis. Hij besloot met behulp van de Peter Faber Stichting zijn leven om

te gooien. Maar door zijn strafblad worstelt hij nog dagelijks met de gevolgen van zijn verkeerde keuzes. Hij vertelt de klas dat hij altijd geschiedenisleraar wilde worden. 'Maar met een strafblad mag je niet voor de klas staan. Die droom kan ik dus niet meer waarmaken en dat vind ik heel erg.' In het lokaal kun je een speld horen vallen.

Na Fahd is het de beurt aan Rocks, een succesvolle rapper die mede door zijn samenwerking met de bekende artiest Lil' Kleine meteen tot de verbeelding spreekt. 'Ik heb ook wel eens iets uitgehaald, ben ook met de politie in aanraking geweest. Maar gelukkig hield mijn droom om rapper te worden me uiteindelijk op het rechte pad.' Hij koos voor een paar echte vrienden, maar benadrukt: 'Je beste vriend, dat ben je zelf.'

Kampioenen

Het verhaal van Rocks en Fahd laat de kinderen zien dat je zelf je toekomst bepaalt. Ook draait dit deel van het programma om eigenwaarde. 'Met EPJO stellen we kinderen in staat om bewustzijn te ontwikkelen. Tegelijkertijd laten we ze zien dat de politie de sterke arm is, maar ook de reikende hand. Dat lijkt zo logisch, maar veel kinderen krijgen het niet meer vanzelfsprekend mee in de opvoeding', zegt Hemmo. Peter Faber is intussen ook aangeschoven.

'Juist in die overgang naar adolescentie is het belangrijk dat kinderen leren dat alles wat ze doen, gevolgen heeft voor hun toekomst', vult hij Hemmo aan. 'Maar we vertellen ook dat ze er mogen zijn. Dat geeft zelfvertrouwen. Uitgangspunt is dat ieder kind een kampioen is.' Peter treedt zelf die ochtend ook op in de klas en trekt de kinderen mee in een energieke performance. Hij leert ze dat ze sterk zijn, in zichzelf moeten geloven en meer kunnen dan ze zelf misschien denken. Uit niets blijkt dat deze man inmiddels 73 jaar oud is. Zijn energie en enthousiasme steken de kinderen aan. Samen roepen ze uit volle borst Peters motto na: 'Ik kan het, ik wil het, ik doe het nu!'

Radicalisering

De kracht van EPJO zit mede in de flexibiliteit. Kim vindt het prettig dat je een vast 14-stapplan hebt waar je zelf concrete invulling aan geeft. 'Je vertelt je eigen verhaal en bent daardoor geloofwaardiger. Je past je aan de lokale omstandigheden aan, waardoor het dicht bij jezelf en de kinderen blijft.' EPJO draait buiten Amsterdam nu ook in Oost-Nederland, Utrecht en Den Haag. Ruim 250 politiemensen door heel het land zijn voor EPJO opgeleid. Gerard is blij met de lokale inzet bij EPJO. 'Het leeft minder als er een Amster-

dammer voor een klas in Hengelo staat. De eigen jeugd- en wijkagenten weten precies wat er lokaal speelt en kiezen samen met school een thema, zoals vuurwerk of drugs. Maar als er bijvoorbeeld problemen in een klas zijn met WhatsApp-groepen, dan kun je dat eenvoudig inpassen binnen de 14 stappen van EPJO.'

Pesten is sowieso een standaardonderdeel van EPJO. Sinds 2014 komt ook het onderwerp radicalisering nadrukkelijk aan bod. Fahd vertelt bijvoorbeeld over zijn broer, die afreisde naar IS-gebied en daar omkwam. 'Dat is heftig, maar je merkt aan de reacties in klassen dat dit thema enorm leeft onder de kinderen. Als we ze vragen slechte mensen of groepen te noemen, valt steevast de term "terroristen". Of we nu in Zaltbommel of de Schilderswijk staan.'

In het programma zit ook een bezoek aan de rechtbank. Kinderen krijgen in een echte zitting concreet te zien wat de gevolgen zijn van foute keuzes. Ook leren ze hoe de rechtspraak werkt. Tot slot schrijven ze individueel een opstel over hoe ze denken over de politie, over pesten en over hun eigen toekomst. 'Op die manier laten we ze nadenken over wat ze hebben gezien en gehoord. En door hun toekomstdromen op te schrijven, leren we ze hun eigen doel voor ogen te houden.'

EFFECT EPJO

De aanmeldingen van scholen stromen binnen, landelijk zijn al 250 politiemensen opgeleid. Uit evaluaties en halfjaarlijkse voortgangsrapportages blijkt dat het programma een blijvende indruk achterlaat bij kinderen en onderwijzers. Niet voor niets kreeg EPJO in 2013 een nominatie voor de Mr. Gonsalvesprijs en in 2015 voor de Hein Roethofprijs. Maar het ontbreekt nog aan concrete cijfers. Het ministerie van Veiligheid en Justitie wil met terugwerkende kracht het effect meten. Idee is om vanaf 2012 te onderzoeken hoeveel van de bezochte kinderen in de criminaliteit zijn beland.